

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜ ਨੇ ਚੁੱਪੀ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਇਸ ਉਦਾਸੀਨਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਫਸੋਸ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(28) ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਮੀਨੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: (i) ਡਰੇਨੇਜ; (ii) ਸੀਵਰੇਜ; (iii) ਪੀਣ ਯੋਗ ਪਾਣੀ; ਅਤੇ (iv) ਪਾਰਕ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ 'ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਨਾ ਬਣੇ।

(29) ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਪਲਾਟ-ਧਾਰਕ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਡਰੇਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਚੇਣਦਾਰ ਹਨ। 5.67 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਖਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਵਰੇਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਵਲਿੰਗ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੰਗ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੀਮਤ ਅਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੀ। ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

(30) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ, ਪਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਆਦਿ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.4 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2,000

ਜੇ. ਐੱਸ. ਟੀ

ਮਾਨਯੋਗ ਆਰ ਪੀ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਜੀ ਐਸ ਸਿੰਘਵੀ, ਜੇ. ਜੇ.

ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ—ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1994 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2491

20 ਮਈ 1994

ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਕਲਾ. 226— ਪੁਨਿਆਬ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਰੂਲ 441— ਕੈਦੀ (ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ) ਐਕਟ, 1955— ਪੰਜਾਬ ਕੈਦੀ# (ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ) ਨਿਯਮ, 1950— ਮਨੁੱਖੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ

ਦੁਆਰਾ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ - ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਸੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਪੁਲਿਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ - ਲੀਬਰਲ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ - ਅੰਤਰ ਜੇਲ੍ਹ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਅਤੇ ਦਾਖਲਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 441 ਨੂੰ ਬਦਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, ਆਦਿ ਅਪਰਾਧੀ ਐਕਟ, ਪੰਜਾਬ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਕੈਦੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਡੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਕਤ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਕਨੀਕੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਜੇਲ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਬਰਲ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ। ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈ ਸੋਨਰਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ: -

- (i) ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰਸਫਰੀਕਸਟੋਡਿਊਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਈਸੋਨਰਜ਼ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।
- (ii) ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਕੈਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੇਲ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- (iii) ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਸਿਆਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।
- (iv) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (v) ਜੇ ਐਸਕਾਰਟਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬੰਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ. ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਢੁਕਵੀਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਪਰਾ 14)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਐਸ.ਬੈਂਸ, ਸੀ .

ਐਸ.ਕੇ.ਸ਼ਰਮਾ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

(1) ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਅੱਜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 11 ਜਨਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ (ਡੀ) ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ. ਸੀਟੀਏ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਿੰਘ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮਕ ਅੱਠ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 12 ਜਨਵਰੀ 1994 ਨੂੰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 25 ਜਨਵਰੀ 1994 ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 28 ਜਨਵਰੀ 1994 ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 12 ਫਰਵਰੀ 1994 ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ | ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 24 ਫਰਵਰੀ, 1994 ਤੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 25 ਦਸੰਬਰ, 1993 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਧਾਰਾ 4/5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸਫੋਟਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25. ਫਿਊਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਸਫੋਟਕ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉੱਚ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟ ਕਰਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ VTP ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ 12 ਫਰਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਆਰ. ਬਾਂਸਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ 24 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। 1994. ਦੁਪਹਿਰ 2.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਜਲੰਧਰ (ਸਦਰ) ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਤਾਲੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ 7.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ (ਦਿਹਾਤੀ) ਸ੍ਰੀ. ਦਿਨਾਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਥਾਣੇ ਆ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ

ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਥਾਣੇ 'ਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 13 ਫਰਵਰੀ 1994 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ | ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਸੀਵਿਕ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟਿਵ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। 1 ਮਾਰਚ, 1994 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣਗੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ 7 ਮਾਰਚ, 1994 ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਗੇ। ਹੋਰ ਦੇਰੀ. ਸਾਡੇ 15 ਮਾਰਚ, 1994 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਜੇਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

(3) ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਸ੍ਰੀ ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ, ਐਲ.ਪੀ.ਐਸ., ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਦਿਹਾਤੀ), ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਥਾਣਾ ਸਦਰ। ਜਲੰਧਰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(6) ਆਪਣੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸੀ/ਓ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਆਰ. ਬਾਂਸਲ, ਵਧੀਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਲੰਧਰ। ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 24 ਫਰਵਰੀ, 1994 ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 12 ਫਰਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸ ਨੰ . ਪੀ.ਬੀ.-08-ਡੀ-7708 ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ, ਰੇਲਵੇ ਕਰਾਸਿੰਗ, ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ ਨੇੜੇ ਉਕਤ ਬੱਸ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੱਸ/ਵਾਹਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਮੋਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ, ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਾਹਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਹਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ/ਐਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ, ਮਕੈਨਿਕ ਨੂੰ ਬੱਸ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਸ਼ਾਮ 6.15 ਵਜੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਮਕੈਨਿਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ/2 ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੱਸ ਦੀ ਲਾਗ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਰਾਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਲੰਧਰ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ

ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਜੇਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਾ ਬਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਦਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 'ਰਹੜੀ' (ਆਵਾਜ਼ਾਈ) 'ਤੇ ਜਲੰਧਰ। ਉਹ 12/13 ਫਰਵਰੀ, 1994 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦਸਤਾ ਅਤੇ ਜੁੱਤੀ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ, ਐਸਐਸਪੀ ਜਾਂ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡੀਐਸਪੀ (ਡਿਟੈਕਟਿਵ) ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ 1 ਥਾਣੇ ਦੇ ਤਾਲੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀਵੱਸ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਕੈਦੀ (ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। 1969, ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਸਮੇਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 812 ਮਿਤੀ 25 ਦਸੰਬਰ, 1993 ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 212/216, 4/5 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸਫੋਟਕ ਐਕਟ 25/54/59 ਅਤੇ TA.DA ਐਕਟ ਦੇ 3/4/5 29 ਜਨਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 12 ਅਗਸਤ, 1994 ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ.-1, ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਜੇਲ੍ਹ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ 27 ਜਨਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 28 ਜਨਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 441 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4.30 ਵਜੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(9) ਆਪਣੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਐਸ.ਸੰਧੂ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਾਂਗ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਜਲੰਧਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਥਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ R/1 ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(10) ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਅਤੇ 309 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167 ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 309 ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 309 ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਚਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਜਾਂ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਧੁਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ

ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਰਸਮੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 309 ਅਧੀਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੌਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 167 ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 344 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 344 ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਪ ਧਾਰਾ (1-ਏ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਟੀ 'ਹੈਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜਾਂਚ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੋਵੇਗਾ (ਏ. ਲਕਸ਼ਮਨਰਾ ਬਨਾਮ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਏਆਈਆਰ 1971 ਐਸਸੀ 186 ਦੇਖੋ)। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਪੜਾਅ ਅਜੇ ਵੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 167 ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ - 344 ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 344 ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. ਲਕਸ਼ਮਣ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 344 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (ਚੰਦਰਦੀਪ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 1955 BLJR 323 ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 1970 CrLJ 1075 = (AIR 1970 ਦਿੱਲੀ 154) ਦੇ ਉਪ ਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ

ਇਆਈਆਰ 1972 ਐਸਸੀ 711.

ਸਕਦੀ ਹੈ। , ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਬਜ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਹਰ ਹੁਕਮ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ - ਇਸਤਰਾਸਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਨੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ 1 ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 395 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੇਕਰ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਹਟਾ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਂਜ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਥਾਣੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ - ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ 12/13 ਫਰਵਰੀ, 1994 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 441 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ

“5. ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ।—ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਜੱਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।”

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 12 ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 15 ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੇ ਇੱਕ . ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜੇਕਰ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸੂਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ।

(12) ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 441 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ 1 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ 4.30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਗਰਮੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਮ 5.30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲਾ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਮਰਦ ਕੈਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਕ ਸਨਾਖਤੀ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(13) ਕੈਦੀਆਂ (ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ)/ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ In ਦਿਸ਼ਾ 1955, ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ 1 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਲਾਕ-ਅਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਗ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। netition. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਜਾਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

(14) ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ. ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 441 ਨੂੰ ਬਦਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਡਿਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ, ਜੀਆਬਿਟੂਆ। ਅਪਰਾਧੀ ਐਕਟ, ਪੰਜਾਬ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ

ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ। ਦ. ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰੇਮਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਪਦੇ ਹਨ; ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਕਤ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿਚ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਘੜੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨੁੱਖੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਅਤੇ ਜੇਲ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਜੇਲ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

- (i) ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਾ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਾ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ;
- (ii) ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਤਬਾਦਲਾ ਕੈਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤੀ ਜੇਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (iii) ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਮਰਦ ਕੈਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਸਿਆਹੀ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।
- (iv) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
- (v) ਜੇ ਏਸਕਾਰਟਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਾਕ-ਅੱਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਢੁਕਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ. ਐੱਸ. ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ